

Zorg en zin voor kleur in de natuur

Het Leopoldpark

Historisch overzicht

De geschiedenis van ons stadspark gaat terug tot het jaar 1852. In dat jaar deed de tuinbouwkundige specialist Bortier een voorstel om buiten de Oostendse vestingen een park aan te leggen. Pas negen jaar later, in 1861, kwam de idee om een park aan te leggen weer ter sprake. Het Stadsbestuur wou een park aanleggen tussen de Westpoort, één van de toenmalige stadspoorten die gesitueerd was nabij het huidige postgebouw en die aansluiting gaf op de weg naar Nieuwpoort, en de gasfabriek, waar nu het gerechtshof is. De ligging van dit park situeerde zich dus volledig buiten de Oostendse vestingen. Deze grond was militair domein en behoorde dus toe aan het ministerie van Landsverdediging. Het werden door de kinderen gebruikt als stoei- en speelterrein. Vrouwen gebruikten deze weiden als bleekweide om er hun was in de zon te bleken. Het ministerie gaf nog in hetzelfde jaar 1861, toestemming om een park aan te leggen in de nabijheid van bastion nummer 8. In 1870 beslist de gemeenteraad om het park uit te breiden aan de westkant. Na de uitbreiding had het park uiteindelijk een oppervlakte van 8 ha en strekte het zich uit tussen de Nieuwpoortsesteenweg, de rue Albert (nu Euphrosina Beernaerstraat), de rue St.-Petersbourg (nu Leon Spilliaertstraat) en de vestingsmuren (ter hoogte van de Hendrik Serruyslaan). De gemeenteraad besliste op 23 juni 1862 om het de naam Leopoldpark te geven.

Tuinarchitect Fuchs ontwierp de plannen voor het park. Hij opteerde voor een Engelse parkstijl, met vijvers, bruggetjes, wandelpaden, bloemperken, e.d. De aanleg was voltooid omstreeks 1870.

In 1862 werd er een parkreglement opgesteld en goedgekeurd: toeristen kregen gratis toegang tot het park terwijl Oostendenaars 1,5 fr. per persoon of 5 fr. per familie per seizoen dienden te betalen. Dit werd niet in dank afgenomen door de stadsinwoners, die dit toegangsgeld als een soort supplementaire belasting beschouwden. De toegang tot het park was ook gebonden aan bepaalde openingstijden: 's zomers van 5.00 tot 22.00 uur, 's winters van 9.00 tot 16.00 uur; dit wellicht om van veiligheidsredenen. Het park lag immers nog buiten de stadsmuren die pas vanaf 1865 gesloopt werden. Met paarden, geiten en ezels mocht men het park niet betreden. Ook zatlappen en prostituees mochten het park niet binnen. De toegang was eveneens verboden met een ladder, een kruitwagen, een grote mand of een zwaar pak, ballen, hoepels en vliegers.

Gedurende een korte tijd werd het Leopoldpark in concessie gegeven. De uitbater kreeg het recht er stoelen te verhuren en concerten en feesten te organiseren.

Toen men in Oostende vanaf 1859 boringen uitvoerde op zoek naar artesisch drinkwater werden in het park op twee plaatsen met succes wateraders aangeboord. Boven deze artesische putten werden drinkpaviljoentjes gebouwd. Zo'n Trinkhall was gesitueerd op de hoek van het stadspark, tegenover het huidige postgebouw. Dit gebouwtje verdween omstreeks 1940. Een tweede put met Trinkhall, oorspronkelijk Pavillon Royal genoemd, was gelegen op de parkheuvel, waar nu het bloemenuurwerk ligt. Dit drinkpaviljoentje dateert van 1877. In de jaren 1940 - 1945 kon men er ook een stortbad nemen. Later werd het een tearoom met biljarttafels. In 1951 werden op het terras van de Trinkhall voorstellingen van een marionettentheater gehouden. Omstreeks 1960 werd het paviljoen afgebroken.

Door toedoen van koning Leopold II groeide Oostende uit tot een mondaine badstad. De badstad bouwde stilaan een reputatie op als kuuroord want iedereen was het eens over de heilzame eigenschappen van het aangeboorde bronwater. Leopold II koesterde reeds plannen voor de bouw van een therapeutisch centrum, een thermencomplex. Architect Vandamme ontwierp zo'n 3 verschillende plannen voor de te bouwen thermen. Hij stelde voor om zijn tweede versie (1911 - 1912) in te planten ter hoogte van de parkheuvel. Zijn tweede ontwerp omvatte een monumentale constructie bestaande uit een praalingang, wandelgaanderijen, terrassen, balkons, trappenconstructies, fonteinen, beelden, bloemperken en een dubbele Trinkhall, één voor het publiek en een tweede voor de kuurgasten. Voor deze laatste waren alle mogelijke accommodaties voorzien: luxebaden, medische zalen, apotheek, wintertuin, conferentiezaal, privétuin, serres, orangerie, lingerie, administratie, enz. Een gaanderij verbond het thermenpaleis met het bijbehorende hotel. Uiteindelijk werd het themencomplex met hotel gebouwd ter hoogte van de Koninklijke Gaanderijen en op 29 juni 1933 plechtig geopend in aanwezigheid van koning Albert I.

Rond de eeuwwisseling werden in het Leopoldpark grote waterfeesten met waterballetten en duikwedstrijden vanaf hoge springplanken georganiseerd. Ook sportmanifestaties grepen plaats in het park, o.a. waterpoloexhibities (1905), zwemwedstrijden (1905), schermoefeningen, tennis, croquet spel. Tot het einde van de jaren '20 werden er waterspelen gehouden. Tijdens de gemeenteraadszitting van 18 maart 1949 werd een gedeelte van de parkvijver in vergunning gegeven aan de P.V.B.A. Les Amusements Populaires, vertegenwoordigd door de heren R. Lannoye, F. Content en A. Lippens voor het organiseren van een attractie met motorbootjes. Tot 1973, wanneer dit werd afgeschaft, kon men met motorbootjes rondtoeren op de parkvijver. Vanaf 1984 heeft men een tijdje een rondvaart kunnen maken op de vijver, waarbij de opvarenden heel wat uitleg kregen over het stadspark.

Toen in 1923 de grote waterleiding met water uit de Bocqrivier in Wallonië tot in Oostende voltooid werd, bouwde men in het verlengde van de Leopoldlaan een grote waterfontein met een 20 meter hoge straal. Speciale belichting zorgde voor prachtige kleurschakeringen.

In 1933 werd voor de fontein het bloemenuurwerk aangelegd. De fontein en het uurwerk stonden waar nu De Zee, beter gekend onder de naam Dikke Matille, ligt.

In 1936 laat het Stadsbestuur toe dat er in het Leopoldpark reclame wordt gevoerd. Hiervoor verleend de stad een vergunning aan de N.V. La Publicité Urbaine, gevestigd in de Voorlopig Bewindstraat 21 in Brussel, voor het plaatsen van 25 papierkorven. Op die korven mocht allerlei handels- en nijverheidsreclame staan, met uitsluiting van politieke, oneerbare of zedenloze reclames. Er mocht tevens geen publiciteit gemaakt worden voor andere Belgische of Europese badsteden. De reclameopschriften moesten tweetalig zijn, Nederlands en Frans. De overeenkomst werd gesloten voor de duur van 3 jaar, vanaf 1 juni 1937 tot 31 mei 1940. Per jaar moest 30 fr. per papierkorf betaald worden aan de stad.

In de loop van haar geschiedenis heeft dit park twee grote ingrepen doorgemaakt.

Een eerste spijtige ingreep, was toen deze groene stadslong in tweeën werd verdeeld. Bij de voltooiing van de autosnelweg Brussel-Oostende in 1956 werd besloten om de uitloper van de autosnelweg door te trekken dwars doorheen het park tot aan het Casino Kursaal en een parking van 93 plaatsen te creëren tussen de Hendrik Serruyslaan en de Leopold II-laan. Hierdoor viel het park uiteen in twee delen en kwam het bloemenuurwerk met de fontein geïsoleerd te liggen op een eiland tussen beide wegstroken. Enkele jaren later, in 1963, werd het bloemenuurwerk verplaatst naar de parkheuvel. Nochtans was er heel wat tegenstand tegen het doortrekken van de autosnelweg. Hierdoor werd het snel verkeer gebracht tot in het hartje van de stad. Deze weg zou de stad ook in twee verdelen. Een ander tegenargument was dat een dergelijke ingreep totaal indruiste tegen de tendens waarbij men er naar streefde om in de bebouwde centra zoveel mogelijk groenzones aan te leggen en te behouden. Voorstanders wezen erop dat de toeristen op een vlotte en makkelijke manier het centrum moesten kunnen bereiken en verlaten. Daarnaast moest er voor hen ook voldoende parkeergelegenheid zijn, vandaar het voorstel om ook een parkeerterrein aan te leggen.

Een tweede grote ingreep was de aanleg van de ondergrondse parkeer-mogelijkheid voor 400 wagens, genaamd De Zee, in 1987 - 1988.

Het doortrekken van de autosnelweg had als resultaat dat het Leopoldpark aan zijn oostzijde open lag en geen beschutting meer bood tegen de wind. Op 3 juli 1959 werd dan ook door de inwoners van de stad een petitie ingediend bij het Stadsbestuur. Deze bevatte kritiek op de realisatie van de doorsteek. Verder stond er: "Bij winderig weder bieden om zo te zeggen geen wegen van ons park nog beschutting tegen de wind en vooral niet tegen de onhebbelijke stofplaag waartegen alle bezoekers en gebruikers van ons park dagelijks te vechten hebben; zij worden letterlijk weggejaagd door de opstuivende stofwolken. De huidige wegenbedekking: een dikke laag stof waarin veel scherven dolomiet voorkomen die de voeten der vrouwen kwetsen en waaraan de kinderen zich

verwonden met in die vuiligheid te spelen... het spelen in de grasperken verboden zijnde. Na enkele dagen regenweder zijn sommige parkwegen echte slijkpoelen. Hoe beschamend is het soms voor de Oostendenaars niet te moeten horen hoe smalend onze vreemde bezoekers zich uitlaten over de stofplaaig in het zo gezegd toevluchtsoord van de Koningin der Badsteden." De ondertekenaars van deze petitie stelden dan ook voor om de parkpaden te voorzien van een asfaltlaag wat dan uiteindelijk ook gebeurde.

Bezienswaardigheden

Het bloemenuurwerk

Het bloemenuurwerk is ontegensprekelijk één van de belangrijkste en mooiste bezienswaardigheden van de stad. Het is één van de vijf bloemenuurwerken die ons land ooit rijk was. Naast die van Oostende zijn er slechts twee meer over: één in Brussel bij de Halfeeuwfeestpaleizen (Cinquantenaire) en één in Welkenraedt op de Place des Combattants. De bloemenuurwerken van Luik en Lontzen zijn verdwenen.

Het bloemenuurwerk dateert van 1933 en kwam tot stand toen de heer Vanhabost uit Kortrijk, in 1932 een voorstel deed aan het Stadsbestuur waarbij hij in ruil voor de schenking van een bloemenuurwerk van stadswege het recht kreeg om de reclamezuilen te exploiteren op het grondgebied van Oostende. Het Stadsbestuur ging hiermee akkoord. In 1946 kwam een einde aan de overeenkomst tussen beide partijen. Het bloemenuurwerk werd toen kosteloos aan de stad afgestaan.

In januari 1933 werd met de aanleg gestart. Het uurwerk werd aangedreven door een elektrische motor van 220 V en 0,3 Pk. De grote wijzer was 4 meter lang en woog 90 kg, de kleine wijzer woog 70 kg en was 3 meter lang. De wijzers waren belegd met bladgoud van 975 ‰. Bij het slaan van ieder half uur werd het uurwerk automatisch opgewonden.

Op 23 juni 1933 werd bij het uurwerk de bronzen klok geplaatst, daterend van 1748 en afkomstig van de Sint-Pieterskerk.

In 1937 werd het bloemenuurwerk nog verder verfraaid. Het werd verrijkt met watervalletjes, een spuitende bronzen potvis en rotsstenen. Zes ton rotsstenen werden door de stad overgenomen uit de Oostendse floralieën van 1937. Met de hulp van specialisten van de firma Flora uit Mortsel werden de rotspartijen aangelegd.

In hetzelfde jaar 1937 besliste het Stadsbestuur om de naam van de stad bovenaan het uurwerk voortaan in het Nederlands met twee O's te schrijven in plaats van in het Frans.

Oostende wordt zwaar getroffen door de Tweede Wereldoorlog. Bombardementen zorgen voor heel wat vernieling en schade. Ook het park en het uurwerk ontsnappen er niet aan. Eigenlijk moeten we, althans wat het park betreft, spreken van bezettingsschade door de aanwezigheid van de Duitse troepen en niet van oorlogsschade. De afsluiting rond het bloemenuurwerk werd ontmanteld en hergebruikt voor de constructie van een antitankwal. Betonversperringen van 1,5 meter dik met ingewerkte spoorwegstaven werden neergepoot. Overal was er prikkeldraadversperring. Van het uurwerk zelf werden de wijzers door de bezetter doorgebrand. Het ijzeren deksel dat de toegang tot het raderwerk beschermde werd vernield. Daardoor bedekten een roestlaag en zand het hele raderwerk, de slinger, het anker met stalen pinnen, ketens met gewichten, enz.

In 1945, na het einde van de oorlog was het bloemenuurwerk totaal buiten gebruik. Alles moest gedemonteerd, gereinigd en hersteld worden en wisselstukken moesten worden gemaakt. De 18de-eeuwse klok uit de Peperbusse en de steunwijzers waren ook verdwenen. Gelukkig werd de torenklok teruggevonden tussen de puinen van het oude postgebouw. Ze werd er door de Duitsers gebruikt als alarmklok.

Op 15 juli 1945 werd op de plaats van het bloemenuurwerk het bloemenmozaïek Vredesjaar aangelegd ter ere van onze bevrijders. Het Vredesjaar stelde eerst de naam van onze bevrijders voor: XIIIth Manitoba Dragoons met de witte ster van de geallieerden. Vervolgens werden in de as van het uurwerk, de Oostendse kleuren (geel en rood) aangebracht, omgeven door twee uiteenlopende vlaggemasten in de vorm van een grote V. Aan iedere mast wapperden drie vlaggen. Links hadden we de vlaggen van Engeland, Nederland en Amerika, rechts de vlaggen van België, de Sovjetunie en Frankrijk. In het midden van de twee masten boven de Oostendse kleuren bezegelden huldetakken de geallieerde vlaggen. Onderaan, aan de voet van de waterbak, werden een Canadese vlag en schild geplaatst. Links en rechts van de vlag waren er cirkels met het esdoornblad. Uiterst links van de Canadese vlag plaatste men het wapen van West-Vlaanderen en uiterst rechts het stadswapen van Oostende. Voor dit grootse bloemenmozaïek gebruikte men 9.072 planten die men ondanks de oorlogsjaren had kunnen overhouden en voortkweken in de enkele overblijvende broeikassen. Terloops kan er hier op gewezen worden dat voor de aanleg van het bloemenuurwerk in 1933 er op deze plaats andere grote bloemenmozaïeken werden gerealiseerd: in 1923 naar aanleiding van de voltooiing van de grote waterleiding, in 1927 naar aanleiding van de Rotaryfeesten, in 1930 ter gelegenheid van 100 jaar België en in 1931 ter gelegenheid van de huldiging van de drie Belgische vorstinnen.

In 1946 werd het uurwerk hersteld. Een jaar later werkten de spuitende potvis, de watervalinstelling en de verlichting opnieuw. Bij het uitbreken van de oorlog werd de verlichting gedemonteerd en ondergebracht in de stadsmagazijnen in de Frère Orbanstraat, waar ze ten gevolge van bombardementen vernield werd.

Zoals beschreven in het historische overzicht kwam het uurwerk in 1956 geïsoleerd te liggen en kreeg het in 1963 zijn huidige plaats. De verplaatsing van het bloemenuurwerk werd door de staat noodzakelijk geacht omdat dit monument erg hinderlijk en gevaarlijk was voor het verkeer op het doorgetrokken gedeelte van de autosnelweg, die een rijksweg is. Aannemer Daniël Seru uit Veurne werd belast met de verplaatsing van het uurwerk voor een kostprijs van 594.876 fr. Op vrijdag 1 maart 1963 vatte men het werk aan. Hiervoor moest de parkheuvel verbreed en het monument van Justin Malfait verplaatst worden. De verplaatsing had ook een aantal voordelen. De nieuwe ligging van het bloemenmonument liet toe het 10 graden naar het zuiden te draaien waardoor de bezonning toenam wat dan weer de plantengroei bevorderde. Daarnaast was er meer ruimte vlak voor het bloemenuurwerk wat aan kijklustigen toeliet om vanop een goede afstand het geheel te overschouwen en te fotograferen. Tevens kon er aan de voet van het uurwerk een grote waterbak geconstrueerd worden, ditmaal niervormig in plaats van rechthoekig. De grote fontein van 1923 zou herbouwd worden op de rotonde van de autosnelweg nabij het Stadhuis, nu Vuurkruisenplein. Tijdens de overplaatsing was de bronzen potvis plots spoorloos verdwenen. Later kwam hij plots weer boven water in Aviflora in Ingelmunster waar hij opgesteld staat in een vijver. Zal het Stadsbestuur de nodige stappen ondernemen om de vis opnieuw te verwerven en terug te plaatsen?

In 1967 werd een voorstel ingediend om het wijzerveld vierkant te maken. Dit was echter moeilijk te realiseren omdat het kelderluik, waar het mechanisme zit, in het wijzerveld van het uurwerk viel.

Elk jaar wordt het bloemenuurwerk voorzien van een nieuw thema dat volledig uitgewerkt wordt met bloemen en planten. Voor de wijzerplaat van het uurwerk zijn er jaarlijks 13.000 à 15.000 plantjes nodig. Het mozaïek met de naam Oostende is samengesteld uit zo'n 5.000 plantjes, wat dus een totaal van 18.000 à 20.000 planten betekent.

Het beeld Ruimtelijke Zelfstandigheid

Het beeld dateert van 1962 en was oorspronkelijk opgesteld op de Zeedijk. Het werd later overgebracht naar het Leopoldpark en bevindt zich nu aan de achterkant van de parkheuvel.

Dit beeld is van de hand van Gerard Holmens, geboren in Oostende in 1934. Ondanks zijn studies, o.a. in Parijs, moet Holmens hoofdzakelijk beschouwd worden als een autodidact. Aanvankelijk was zijn oeuvre gestileerd figuratief met vegetale composities en imaginaire dieren, hoofdzakelijk organisch gestructureerd. Vanaf 1965 creëert hij mobiele steensculpturen. Belangrijk in het oeuvre van deze beeldhouwer was zijn reis naar Ierland. Onder invloed van het Ierse landschap ontstond zijn cyclus *De Stilte*. Met deze werken brak Holmens met zijn vroeger oeuvre. Sindsdien is Holmens geëvolueerd naar een bizarre en complexe opbouw van zijn sculpturen. Het worden gestructureerde driedimensionale verzamelingen van driedimensionale elementen. Aan de basis van deze bizarre werken ligt zijn landschapsidee.

Het beeld van de liggende leeuw

Dit beeld is de enige herinnering die ons nog overblijft van de in 1888 in het Leopoldpark gehouden tentoonstelling gewijd aan Hygiëne en Veiligheid. Toen werden gedurende een heel seizoen huishoudelijke apparatuur en reddingsmaterieel in paviljoentjes tentoongesteld.

De rustende leeuw, oorspronkelijk goudkleurig ligt op een laatste overblijfsel van de oude stadsvestingen nabij het parkbruggetje.

De gedenkplaat voor Justin Malfait

Deze gedenkplaat staat nabij het parkbruggetje aan de kant van de Karel Janssenslaan.

Malfait, geboren in 1862 in Oostende, was vice-gouverneur-generaal van Congo. Zoals het Latijnse opschrift ons leert, verrichtte Malfait onder de bezieling en bescherming van Leopold II baanbrekend werk in de vurige contreien van Afrika. Hij overleed in 1924 in Elsene. Het portret is van de hand van Franz Huygelen (Antwerpen 1878 - 1940), het monument is van architect Jaspar.

De kiosk

In 1863 werd in het park een houten kiosk gebouwd. Toen op 14 augustus 1876 een vuurwerk werd afgestoken, kwamen er gensters terecht op de kiosk die vuur vatte en volledig in rook opging. De kiosk werd vervangen door een houten, niet overdekte estrade in afwachting van een nieuwe kiosk. Al gauw klaagden de musici dat ze wensten te spelen onder een overdekte estrade. Aanvankelijk wou het Stadsbestuur in 1881 de estrade overdekken met een canvaszeil, maar uiteindelijk besliste de gemeenteraad in 1885, negen jaar na de brand, een

nieuwe kiosk te bouwen. Ditmaal moest het een gietijzeren kiosk zijn op een gemetselde onderbouw. Het ijzeren gebinte werd aangekocht in Saint-Saveur-les-Arras in Frankrijk voor de som van 5.500 fr.

De nieuwe kiosk werd op zondag 14 juni 1885 officieel ingehuldigd met een concert uitgevoerd door de harmonie Euterpe onder leiding van de heer Pierkot. In 1899 werden rondom de kiosk tuinen aangelegd. De omheining, opgetrokken in baksteen en arduin, was afkomstig van de afbraak van de oude koninklijke stallingen, waar nu het Europacentrum staat.

De miniatuurgolf

Waar nu de minigolf gelegen is, situeerden zich vroeger de allereerste tennisvelden van Oostende. Er werd ook croquet en volleybal gespeeld. Pas later werd het een miniatuurgolf. Na de Tweede Wereldoorlog werd het terrein in 1945 ter voorlopige titel ingericht als speelplein. Heel wat verenigingen deden een aanvraag om het terrein te mogen gebruiken om er te sporten, zoals de KVGO-turnafdeling als turnterrein of de leerlingen van het Koninklijk Atheneum voor het beoefenen van de basketbalsport. Vanaf 1 januari 1949 werd voor het terrein een vergunning verleend aan de heer Lannoye voor de exploitatie van een miniatuurgolf, kegelspel, cochonnetspel en een drinkgelegenheid met terras.

Fauna en flora

Het park wordt bewoond door diverse vogelsoorten waarbij de watervogels het sterkst vertegenwoordigd zijn.

Tegenwoordig zijn het bijna allemaal wilde eenden die in het park verblijven. Vroeger streefde men ernaar om het park te bevolken met diverse eenden- en ganzensoorten. Men trof er o.a. mandarinaeendjes, carolinaeenden, rotganzen en bergganzen aan. Er verbleven zelfs zwanen in de parkvijver.

Het moest er goed vertoeven zijn aangezien de zwemvogelpopulatie flink uitbreidde. Van stadswege roofde men de eieren uit de nesten en schonk ze aan het weeshuis Carolienenhof in de Wellingtonstraat en soms ook aan de wezen van het Vincentiusinstituut van de Grijsse Zusters. Gedurende de oorlogsjaren werden de eieren geschonken aan het burgerlijk hospitaal waar de wezen toen ondergebracht werden. Van 1933 tot 1953 werden zomaar eventjes 33.174 eieren geschonken. Naast eieren kregen de wezen ook regelmatig eenden. Bij een overpopulatie aan woerden werd het teveel aan woerden geschoten om te voorkomen dat ze onderling zouden vechten tijdens de paartijd. Zo werden van 1935 tot 1953 140 eenden, 2 ganzen en 1 zwaan gedood.

Gedurende de Tweede Wereldoorlog kampte de stad met problemen om de eenden voldoende te voeden: er was grote schaarste aan maïs. Het aantal zwemvogels werd dan ook tot een minimum beperkt. In 1943 bleven maar 11 van de 87 eenden over. Ze werden gevoederd met brood aangeschaft bij de rantsoeneringsdienst of door middel van broodbonnen.

Bepaalde dieren en vogels werden vroeger beschouwd als ongedierte en geweerd uit het park. De stad stelde een agent aan die belast werd met het verdelgen van die dieren. Eksters, kraaien, ratten en fretten werden geschoten. Ook hun nesten werden vernield.

Tegenwoordig laat men de eksters en kraaien met rust. Tot voor enkele jaren had men in het park af te rekenen met een erg lastige klant, de sturnus vulgaris, beter gekend als spreeuw. Met duizenden kwamen ze 's avonds in grote zwermen neerstrijken in het park om te overnachten. Ze zorgden voor overlast door lawaai en voor stankhinder. Er werd op verschillende manieren gepoogd ze uit het park te verdrijven of te verhinderen dat ze er zich 's avonds kwamen nestelen. Gelukkig zijn ze heden uit het park verdwenen.

Spijtig genoeg zijn de zwemvogels en sierduiven ook reeds herhaaldelijk het slachtoffer geweest van gruwel daden en mishandelingen van de mens. Mensen laten hun hond vrij rondlopen waarbij die honden vaak op de vogels afstormen en letsels bij hen veroorzaken of ze laten de vogels opschrikken waarbij ze het park uitvliegen en voorgoed verdwijnen. In 1963 werden de zwemvogels uit het park voorzien van een ring aan hun poot. Op de ring stond Stad Oostende. Zo konden weggevlagen vogels geïdentificeerd en terugbezorgd worden. Dode eenden werden reeds teruggevonden, deels gevild, zonder kop of zelfs verbrand. Er werd ook al op eenden en ganzen geschoten, waarbij de dieren, soms enkel gewond, voor dood werden achtergelaten. Zo werden in 1965 16 zwemvogels door een onbekende doodgeschoten of gekwetst.

Ook de sierduiven hebben het al vaak moeten ontgelden. In 1965 werd hun til in brand gestoken. 6 jong gekipte duiven en 8 broedeieren kwamen om. Er was voor 20.000 fr. schade. Sierduiven werden ook gestolen. In 1961 werd een man betrapt die de duifjes lokte met kempzaad. Ze kwamen gewillig eten uit zijn hand, maar verdwenen terstond onder zijn jas.

Tijdens de broedperiode was ook eidiefstal schering en inslag. Zowel kinderen als volwassenen kwamen eieren stelen: in 1960 ongeveer 200 eieren en in 1962 werden 18 eieren ontvreemd tussen 11 en 18 juli. Er werd zelfs ooit eens een ingenieur, reserveluitenant-kolonel, oud secretaris van minister Van Zeeland op heterdaad betrapt. Hij had 3 eieren op zak.

In 1985 werd een poging ondernomen om eekhoortjes te plaatsen in het Leopoldpark. In dat jaar werden er 4 koppeltjes aangekocht.

Voor de Tweede Wereldoorlog was het ook toegestaan om te vissen in de parkvijver. De prijs per lijn bedroeg 50 fr. voor maximum 2 lijnen per persoon. Om te mogen vissen moest men een aanvraag indienen bij het Stadsbestuur. De liefhebber-visser was ook verantwoordelijk voor de aangebrachte schade aan bomen, plantsoenen, omheiningen en derden.

De laatste ontslibbing van de parkvijver gebeurde in 1982. Sedert de vorige, 33 jaar ervoor, was er een 1,2 meter dikke sliblaag gevormd. Toen werden pogingen ondernomen om in de vijver twee eilandjes met rietkragen aan te leggen als broedplaats voor de vissen en vogels. Het experiment kende echter geen succes.

Het Leopoldpark kende een vrij grote variëteit van boomsoorten, struiken en planten. Sinds de aanleg van het stadspark heeft het bomen- en struikenbestand heel wat wijzigingen ondergaan.

Net zoals in veel Europese bossen en parken werden ook de olmen aangetast door de olmenziekte, die reeds gekend was in de jaren '30 en veroorzaakt wordt door een kleine spinkever die onder de schors woekert en het levende hout aantast. Gedurende een periode werden de olmen behandeld met serum-inspuitingen. Elke olm werd hierbij genummerd en had zijn eigen medisch dossier waarin het verloop en de resultaten van de behandeling nauwkeurig werden genoteerd. De behandeling kende uiteindelijk weinig succes. De olmen hielden het wat langer uit maar stierven na verloop van tijd toch.

De Tweede Wereldoorlog liet het park aan zijn lot over. Verscheidene schuilloopgraven werden aangelegd en met de bevrijding gaf de militaire overheid toestemming om het park te gebruiken als parkeerplaats voor legertrucks en andere militaire voertuigen.

In 1945 stelden de stedelijke werkhuizen voor om de bomen van het park en van het bosje te rooien ten einde een voorraad brandhout aan te leggen voor de verwarming van de schoolgebouwen en andere stadsgebouwen tijdens de winter. In 1944 waren reeds de populieren verdwenen en verkapt tot brandhout omdat ze zagezeggd in de zomer de parkwandelaars hinderden met hun afscheiding van witte zaadwollen.

De overstroming van februari 1953 berokkende ook heel wat schade. 172 bomen en struiken gingen verloren ten gevolge van het zoutwater en mazout. Volgens de heer J. Cumps, rijkstuinbouwconsulent, zou het zeker tot 1961 duren vooraleer de overlevende bomen en struiken volledig hersteld zouden zijn van de nefaste invloeden van het zoutwater.

Het is spijtig te moeten vaststellen dat, in dagen van vrede en rust, ook mensen heel wat schade aanrichten aan het groenbestand. Noch in het verleden, noch heden ten dage ontsnapt het Leopoldpark aan de vernielzucht van de mens,

zowel groot als klein. Plantjes en bloemen worden vertrapt, uitgetrokken en gestolen. Soms verdwijnen hele bloempartijen of worden hele bloemperken verwoest: op 8 juli 1948 bijvoorbeeld werd de bloementuin van de Trinkhall compleet verwoest. Takken van struiken en bomen worden afgekraakt. Jonge boompjes worden rondom ontschorst. Ook de parkbanken zijn al dikwijls onder handen genomen door vandalen: ze werden bespoten met grafitti of belandden tussen de struiken of zelfs in de parkvijver.

Tekst van Vincent Duflou, gids bij de gidsenkring Lange Nelle